TIBBIYOT
TA'LIMI & INNOVATSIYALARI

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
TOSHKENT TIBBIYOT AKADEMIYASI
19 20

Google scholar

PubMed MEDLINE
NIH U.S. National Library of Medicine National Institutes of Health
Advancing Health Through Knowledge

- 14.00.00 - Tibbiyot fanlari;
- 14.00.01 - Akusherlik va ginekologiya;
- 14.00.02 - Morfologiya;
- 14.00.03 - Endokrinologiya;
- 14.00.04 - Otorinolaringologiya;
- 14.00.05 - Ichki kasalliklar;
- 14.00.06 - Kardiologiya;
- 14.00.07 - Gigiena;
- 14.00.08 - Oftal'mologiya;
- 14.00.09 - Pediatriya;
- 14.00.10 - Yuqumli kasalliklar;
- 14.00.11 - Dermatologiya va venerologiya;
- 14.00.12 - Tibbiy reabilitologiya;
- 14.00.13 - Nevrologiya;
- 14.00.14 - Onkologiya;
- 14.00.15 - Patologik anatomiya;
- 14.00.16 - Normal va patologik fiziologiya;
- 14.00.17 - Farmakologiya va klinik farmakologiya;
- 14.00.18 - Psixiatriya va narkologiya;
- 14.00.19 - Klinik radiologiya;
- 14.00.20 - Tibbiy genetika;
- 14.00.21 - Stomatologiya;
- 14.00.22 - Travmatologiya va ortopediya;
- 14.00.23 - Hamshiralik ishini tashkil etish;
- 14.00.24 - Sud tibbiyoti;
- 14.00.27 - Xirurgiya;
- 14.00.28 - Neyroxirurgiya;
- 14.00.41 - Xalq tabobati;
- 14.00.35 - Bolalar xirurgiyasi;
- 14.00.34 - Yurak-qon tomir xirurgiyasi

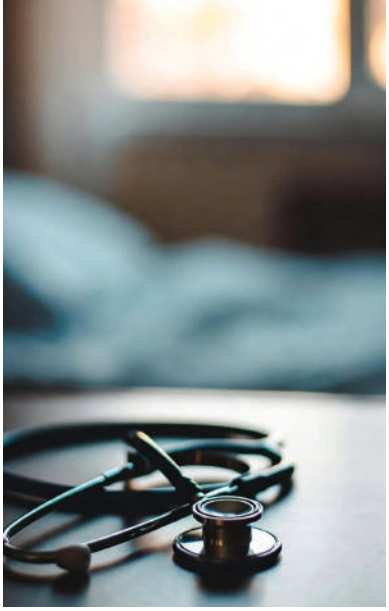
№10-SON

2026-yil, oktabr

tibbiyot-talimi-va-innovatsiyalari.uz

https://t.me/tibbbiyot_2100

Litsenziya raqami: №745444

Tahrir hay’ati a’zolari:

BOSH MUHARRIR:
Shuhrat Baymuradov Abdujalilovich
tibbiyot fanlari doktori (DSc), professor

BOSH MUHARRIR O‘RINBOSARI:
Iminov Komiljon Odiljonovich
tibbiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori

“Tibbiyot ta'limi va innovasiyalari” ilmi elektron jurnali 29.04.2025-yildan O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan C-5669801 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan. Litsenziya raqami: №745444.

Tahrir hay’ati a’zolari:

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich
Texnika fanlari doktori (DSc), professor

Ishanqulov Artiqboy Eshboyevich
Biologiya fanlari doktori (DSc), professor

Otamuradov Furqat Abdukarimovich
tibbiyot fanlari doktori (DSc), dotsent.

Shuxrat Jumayevich Teshayev
tibbiyot fanlari doktori (DSc), professor

Oral Aminovna Ataniyazova
tibbiyot fanlari doktori (DSc), professor

Jalolova Feruza Maxamatjanovna
Tibbiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (DSc), dotsent

Uraqov Shokir Ulashovich
tibbiyot fanlari doktori doktori (DSc)

Aripkhodjaeva Shakhzoda
resident doctor in national medical center

"TIBBIYOT TA’LIMI VA INNOVATSIYALARI"
ilmiy elektron jurnali O‘zbekiston Respublikasi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi (AOKA) tomonidan 2024-yil 9-oktabrdan boshlab c-5669651 raqami ostida rasmiy ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Murojaat uchun telefon:
+998 97 748 70 03
Email: @munis_sm

MUNDARIJA

KARDIORENAL SAMARADORLIK NUQTAI NAZARIDAN FINERENON VA EPLERENONNING CHAP QORINCHA OTISH FRAKSIYASI SAQLANGAN YURAK YETISHMOVCHILIGI BEMORLARIDAGI QIYOSIY BAHOLANISHI 21
Qodirova Guljahon Ramozonovna, Tursunova Laylo Dilshatovna

GIPERSPEKTRAL TASVIRLARNI TASNIFLASHDA FAZOVIY SIZIB CHIQISH NIMANI O‘LCHAYDI? YAQINLIK, KO‘RILMAGAN SINFLAR VA SINFLAR TARKIBIGA AJRATISH 27
Tuxtamurodov Nozir Ulmas o‘g‘li

DIABETIK PANJA SINDROMINING JARROHLIK ASORATLARINI DAVOLASHDA YANGI YONDASHUVLAR 34
Akmaljon Olimov

FARG‘ONA VODIYSI SHAROITIDA GERIATRIK YOSHDAGI BEMORLARDA O‘PKA VA EKSTRAPULMONAL SILNING KLINIK-EPIDEMIOLOGIK XUSUSIYATLARI (2020–2025) 40
Maxsumova Dinora Kamolovna, Zuhriddin Salohiddinovich Salohiddinov

ANTIBIOTIKLARGA CHIDAMLI BAKTERIYALAR: ZAMONAVIY TIBBIYOT MUAMMOSI 46
Abdisamatova Sarviniso Adisamatovna

EFFECTIVENESS OF TREATMENTS FOR CORONARY ARTERY DISEASE 50
Alfiya S. Shamsiddinova, Xursandbek A. Ergashaliyev, O‘g‘iloy M. Umaraliyeva, Ibrokhimjon M. Xursanov

KARDIORENAL SINDROMDA GENETIK VA EPIGENETIK DETERMINANTLAR HAMDA OQSIL BIOMARKERLAR PANELI: INTEGRATSION DIAGNOSTIK YONDASHUV 55
Korakulova Zilola Tilovmurodovna, Tursunkulov Ortikali, Ahmedova Umida Maxmudovna

ANDIJON VILOYATI AYOLLAR POPULYATSIYADA QALQONSIMON BEZ PATOLOGIYALARI FONIDA SUT BEZI SARATON VA SARATON OLDI HOLATLARINI UCHRASH CHASTOTASI 65
Mahmudjonova Sayyoraxon Shavkatbek qizi

SURUNKALI TROMBOEMBOLIK O‘PKA GIPERTENZIYASI: PATOGENEZDAN DAVOLASH STRATEGIYASINI TANLASHGACHA 70
Sunnatova Gulbahor Ismatovna, Tashinova Laylo Xolmurodovna, Ergasheva Nigora Utkurovna, Xolmirzayev Baxtiyor Turgunovich

TISH OLINGANDAN KEYIN PRP QO‘LLASHNING KLINIK SAMARADORLIGINI BAHOLASH 77
Muqimov Odiljon Axmadjonovich, Urinova Gulnoza Shuxrat qizi

TISH PROTEZLARI, JAG‘ MODELLARI VA JARROHLIK SHABLONLARINI YARATISHDA 3D-BOSMADAN FOYDALANISH 84
Abduganiyeva Shaxista Xodjiyevna, Axmedov Lutfullo

SPORTCHILARDA KORONAR ARTERIYA KASALLIGINI YENGIL SUN’IY INTELLEKT YORDAMIDA ERTA ANIQLASH 89
Muksimova Shahnoza Shamuhitovna, Umirzakova Sabina Totlibayevna, Isxakova Nargiza Patxillayevna

ИЗУЧЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ МИКРОТОКОВОЙ ТЕРАПИИ В КОМПЛЕКСНОМ ЛЕЧЕНИИ ХРОНИЧЕСКОГО ГЕНЕРАЛИЗОВАННОГО ПАРОДОНТИТА У ПАЦИЕНТОВ С САХАРНЫМ ДИАБЕТОМ 2 ТИПА 103
Меджидов Меджид Нисрединович, Кафаров Ризван Тельманович, Тешабоев Мухаммадяхё Гуломкодирович, Рахматуллаев Азизбек Ахмадулло угли

ОТДАЛЁННЫЕ ОСЛОЖНЕНИЯ НЕКРОТИЧЕСКОГО ЭНТЕРОКОЛИТА НОВОРОЖДЁННЫХ ПРИ ПРИКРЫТОЙ ПЕРФОРАЦИИ УЧАСТКА ПОПЕРЕЧНОЙ ОБОДОЧНОЙ КИШКИ 122
Хамраев Абдурашид Журакулович, Акмалова Юлдуз Илхомовна, Каримов Итиёр Музаффарович

ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ В ЧЕЛЮСТНО-ЛИЦЕВОЙ ХИРУРГИИ СОВРЕМЕННЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ И УСЛОВИЯ КЛИНИЧЕСКОГО ПРИМЕНЕНИЯ 132
Шухратова Мафтуна Мухаммад-Али кизи
РЕЗУЛЬТАТЫ ХИРУРГИЧЕСКОГО ЛЕЧЕНИЯ ВРОЖДЕННОГО ВЫВИХА БЕДРА У ДЕТЕЙ МЛАДШЕГО ВОЗРАСТА 139
Файзиматов Музаффар Азамович
СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ К РЕКОНСТРУКТИВНЫМ ОПЕРАЦИЯМ ВЕРХНЕЙ И НИЖНЕЙ ЧЕЛЮСТИ 144
Шухратова Мафтуна Мухаммад-Али кизи
ZRR VA AUTIZMLI BOLALARDA KOGNITIV-FUNKSIONAL REABILITATSIYADA MONTESSORI METODIKASINING O‘RNI 152
Odilbekova Hurliqo, Kimsanboyeva Odina, Jahonboyeva Dilorom, Majidova Yoqutxon Nabievna
ОТ ВАЛИДИРОВАННОЙ ЦИФРОВОЙ ПЛАТФОРМЫ ДЛЯ ОРТОГНАТИЧЕСКОЙ ХИРУРГИИ К БИОМЕХАНИЧЕСКОМУ МОДЕЛИРОВАНИЮ В РЕАЛЬНОМ ВРЕМЕНИ ПЕРСПЕКТИВЫ ГИБРИДНОГО РАСШИРЕНИЯ PINN И FEA ДЛЯ ЗУБОЧЕЛЮСТНОЙ СИСТЕМЫ 158
Шухратова Мафтуна Мухаммад-Али кизи
ДОБРОКАЧЕСТВЕННЫЕ ЗАБОЛЕВАНИЯ МОЛОЧНОЙ ЖЕЛЕЗЫ В АСПЕКТЕ ОНКОЛОГИЧЕСКОЙ НАСТОРОЖЕННОСТИ: СОВРЕМЕННЫЕ АСПЕКТЫ ЭТИОЛОГИИ, ПАТОГЕНЕЗА И ДИАГНОСТИКИ 164
Набиева Шохсанам Кахрамон кизи
SUBATROFIK RINITDA BURUN SHILLIQ QAVATINING KLINIK-FUNKSIONAL VA MIKROBIOLOGIK HOLATINI KOMPLEKS BAHOLASH ASOSIDA MAHALLIY TERAPIYANI TAKOMILLASHTIRISH 169
Yashnarova Lobar Eldor qizi
BOLALARDA NUTQ RIVOJLANISHI BUZILISHLARINI KORREKSIYALASHDA FORBRAIN QURILMASINING O‘RNI: ADABIYOTLAR SHARHI 173
Kimsanboyeva Odina Kozimovna, Odilbekova Hurliqo Ilhomovna, Jahonboyeva Dilorom Vohidjonovna, Huseynova Nadira Turgunovna
SURUNKALI BUYRAK KASALLIGINING DIALIZ BOSQICHIDAGI BEMORLARDA NOS3 GENI T786C POLIMORFIZMINING YURAK-QON TOMIR ASORATLARI BILAN BOG‘LIQLIGI 178
Eshmetova Sabohat Ilxomovna
Jabbarov Ozimboy Otaxonovich
Tursunova Laylo Dilshatovna
BOLALARDA YUQORI NAFAS YO‘LLARI TORAYISHI BILAN BOG‘LIQ DISTAL OKKLYUZIYANI DAVOLASH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH 185
Tosheva Orzigul Karim qizi
НЕЙРОМЫШЕЧНАЯ ДИСФУНКЦИЯ И БОЛЕВОЙ СИНДРОМ ПРИ ДЕКОМПЕНСИРОВАННОЙ СТИРАЕМОСТИ ЗУБОВ: ОЦЕНКА И ЭФФЕКТИВНОСТЬ ВОССТАНОВЛЕНИЯ ЗУБНЫХ РЯДОВ 189
Хаитбоева Мохирабону Уткир кизи
Мухамедсаидова Ирода Абдувахоб кизи
Хусанбаева Феруза Акмаловна
BOSH MIYA QON AYLANISHINING O‘TKIR BUZILISHIDA BRONX - O‘PKA TIZIMI ASORATLARI RIVOJLANISHINING KLINIK–PATOGENETIK XUSUSIYATLARI 197
Ikromova Mufazzal Abdurashidovna
СОВРЕМЕННЫЕ ПРЕДСТАВЛЕНИЯ О ФАРМАКОЛОГИЧЕСКИХ СВОЙСТВАХ И МЕХАНИЗМАХ ДЕЙСТВИЯ АДАПТОГЕННЫХ ЛЕКАРСТВЕННЫХ СРЕДСТВ 201
Ганиева Динара Шарофидиновна

CHAYNOV TISHLARI OKKLYUZION YUZASINING RAQAMLI 3D-MORFOMETRIK XUSUSIYATLARI VA ULARNING OKKLYUZION BALANSI HAMDA CHAYNASH FUNKSIYASI BILAN BOG‘LIQLIGI 209
Abdumutalipova Muborak Abdurashid qizi
Rizayeva Sevara Mirgulyamovna

DEVELOPMENT OF A SET OF INNOVATIVE PREVENTIVE MEASURES AIMED AT PREVENTING DISEASES OF HARD DENTAL TISSUES IN CHILDREN, TAKING INTO ACCOUNT THEIR AGE-RELATED CHARACTERISTICS BASED ON CLINICAL AND DIAGNOSTIC CRITERIA 215
Buriyeva N. A.

BOLALARDA GIPERTROFIK GINGIVITNI DAVOLASH SAMARADORLIGINI KLINIK VA PERIODONTAL INDEKSLAR ASOSIDA BAHOLASH 219
Eshimova Sayyora Tursunovna

RAS BO‘LGAN BOLALARDA KOGNITIV BUZILISHLARNI KORREKSIYALASHDA MIKROTOKLI REFLEKSOTERAPIYANING O‘RNI: ADABIYOTLAR SHARHI 226
Jahonboyeva D.V
Odilbekova H.I
Kimsanboyeva O.K

BARIATRIK JARROHLIK AMALIYOTI O‘TKAZGAN BEMORLARDA PSIXOLOGIK REGRESS SHAKLLANISHINING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI 232
Kuchkarov Humoyun Nurali o‘g‘li
Yadgarova Nargiza Fahriddinovna

COMORBIDITY PATTERNS AND THEIR ASSOCIATION WITH GALLSTONE DISEASE IN THE ELDERLY POPULATION: (A POPULATION-BASED STUDY IN THE FERGANA VALLEY, UZBEKISTAN) 239
Usmonov Xusniddin Qutbidinovich
Salakhidinov Sarvarjon Zaynabidinovich

ВЛИЯНИЕ ТРАВМ КОЛЕННОГО СУСТАВА НА ПРОДОЛЖИТЕЛЬНОСТЬ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КАРЬЕРЫ ФУТБОЛИСТОВ: АНАЛИЗ ФАКТОРОВ РИСКА, ЭФФЕКТИВНОСТИ РЕАБИЛИТАЦИИ И МЕР ПРОФИЛАКТИКИ ПОВТОРНЫХ ПОВРЕЖДЕНИЙ (ОБЗОР ЛИТЕРАТУРЫ) 250
Анваров Абдуманнон Абдурахмонович
Бурханова Гулноза Лутфиллоевна
Исакулов Элдор Кулдошович
Бобобекова Умида Кувондиковна
Ким Вероника Александровна
Анварова Малика Абдурахмоновна

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ И ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ ИЗМЕНЕНИЯ В СИСТЕМЕПРОТИВОТУБЕРКУЛЕЗНОЙ СЛУЖБЫ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН ПОД ВЛИЯНИЕМ ФИНАНСИРУЕМЫХ ИЗ ВНЕШНИХ ИСТОЧНИКОВ МЕЖДУНАРОДНЫХ ПРОГРАММ 257
Рустамов Уктам Мардонкулович

КОРРЕЛЯЦИОННЫЙ АНАЛИЗ КЛИНИКО-НЕВРОЛОГИЧЕСКИХ, НЕЙРОВИЗУАЛИЗАЦИОННЫХ, НЕЙРОПСИХОЛОГИЧЕСКИХ И ЛАБОРАТОРНЫХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ У ПОДРОСТКОВ С ДЦП В ПОЗДНЕЙ РЕЗИДУАЛЬНОЙ СТАДИИ 262
Эргашева Мафтуна Озодовна

КЛИНИЧЕСКОЕ И ПРОГНОСТИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ ДОЛИХОСИГМЫ ПРИ ХРОНИЧЕСКОМ ЗАПОРЕ У ДЕТЕЙ (ОБЗОР ЛИТЕРАТУРЫ) 266
Тошпўлатов Бехзод Бахтиёржон угли
Мирзакаримов Бахромжон Халимжонович
Тошпулатова Нигора Комолиддин кизи

AYOLLARDA O‘Z JONIGA QASD QILISH HOLATLARINING SUD-TIBBIY AHAMIYATI 274
Eliyeva M.F.

КЛИНИКО-ФУНКЦИОНАЛЬНЫЕ КРИТЕРИИ ВЫБОРА КОНСТРУКЦИИ, МАТЕРИАЛА И ПРОТОКОЛА ФИКСАЦИИ ВКЛАДОК 280
Азимджанова Феруза Абдурашидовна

УРОВНИ РАСПРОСТРАНЕНИЯ ИНФЕКЦИОННО-ВОСПАЛИТЕЛЬНЫХ ЗАБОЛЕВАНИЙ ЧЕЛЮСТЕЙ И ОКРУЖАЮЩИХ МЯГКИХ ТКАНЕЙ 286
Азимов Мухаммаджон Исмоилович
Кулматов Тимур Мухидди угли
Азимов Азиз Мухаммаджанович

ПРОФИЛАКТИКА АЛЛЕРГИИ У ДЕТЕЙ ИЗ ГРУПП РИСКА 292
Деворова Марифат Бакиевна

АЛГОРИТМ УСТАНОВКИ ПОРИСТЫХ ИНДИВИДУАЛЬНО ИЗГОТОВЛЕННЫХ ТИТАНОВЫХ ИМПЛАНТАТОВ 296
Каримов Шохрух Илхом угли

К ВОПРОСУ ХИРУРГИЧЕСКОЙ И ОРТОПЕДИ-ЧЕСКОЙ РЕАБИЛИТАЦИЯ БОЛЬНЫХ С СОЧЕ-ТАННЫМИ ТРАВМАМИ ЧЕЛЮСТНО-ЛИЦЕВОЙ ОБЛАСТИ 300
Каршиев Ш. Г.
Муратбаев А. Б
Базаров Б. Б
Гофуров А.Ш.

АНАЛИЗ НЕЙРОПСИХОЛОГИЧЕСКОГО ТЕСТИРОВАНИЯ С ПОСЛЕДУЮЩЕЙ КОРРЕЛЯЦИЕЙ РЕЗУЛЬТАТОВ КОГНИТИВНЫХ ВЫЗВАННЫХ ПОТЕНЦИАЛОВ ГОЛОВНОГО МОЗГА И КЛИНИЧЕСКИХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ У ПАЦИЕНТОВ С АРТЕРИАЛЬНОЙ ГИПОТЕНЗИЕЙ МОЛОДОГО ВОЗРАСТА 304
М. М. Мамурова
А. Т. Джурабекова

РОЛЬ ВИТАМИНА D В ПРОФИЛАКТИКЕ ПЕРИИМПЛАНТНЫХ ОСЛОЖНЕНИЙ У ПАЦИЕНТОВ С АБДОМИНАЛЬНЫМ ХИРУРГИЧЕСКИМ АНАМНЕЗОМ 309
Мирзаев Абдукодир Рустамович
Пулатов Ашраф Илхомович
Мирзаева Ольга Александровна

ЭХОГРАФИЧЕСКАЯ АНАТОМИЯ ЧЕЛЮСТНО-ЛИЦЕВОЙ ОБЛАСТИ У ЗДОРОВЫХ ДЕТЕЙ КАК НОРМАТИВНАЯ ОСНОВА УЛЬТРАЗВУКОВОЙ ДИАГНОСТИКИ ТРАВМ 314
Назарова Нигина Асрол кизи

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ КОМПЛЕКСНОГО ЛЕЧЕНИЯ БОЛЬНЫХ С ТРАВМАТИЧЕСКИМ ПОРАЖЕНИЕМ ЛИЦЕВОГО НЕРВА НА ФОНЕ ПЕРЕЛОМОВ КОСТЕЙ ЛИЦА И ЧЕЛЮСТЕЙ 320
Шомуродов Кахрамон Эркинович
Нормаматов Алишер Рузи угли

ОСОБЕННОСТИ ПОСТКОВИДНОГО СИНДРОМА У ПАЦИЕНТОВ С COVID-19-АССОЦИИРОВАННОЙ ПНЕВМОНИЕЙ ПРИ РАЗЛИЧНЫХ НАРУШЕНИЯХ УГЛЕВОДНОГО ОБМЕНА: РЕЗУЛЬТАТЫ 24-МЕСЯЧНОГО НАБЛЮДЕНИЯ 324
Тилляшайхова Ирода Мирзагалеб кизи

КЛИНИКО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ И СТЕПЕНИ ТЯЖЕСТИ РАССТРОЙСТВ У ДЕТЕЙ С РАССТРОЙСТВАМИ АУТИСТИЧЕСКОГО СПЕКТРА 330
Тургунбаев Анвар Узакбаевич
Очилов Улугбека Усманович

МУЛЬТИДИСЦИПЛИНАРНЫЙ ПОДХОД К УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЮ РИНОПЛАСТИКИ У ПАЦИЕНТОВ С ВРОЖДЕННЫМИ РАСЩЕЛИНАМИ ГУБЫ 335
Бекмурадова Чарос Юсуфовна
Кодиров Элбек Мияссарович
Пулатов Ашраф Илхомович
Хасанов Шухрат Махмудович

GEMORRAGIK INSULTDAN VAFOT ETGAN BEMORLAR BUYRAK USTI BEZI PO‘STLOQ QAVATI ZONALARINING MORFOMETRIK TAHLILI 340
Ergashev Obidjon Odilovich
Mo‘ydinov Javlon Ibrohimovich

TAJRIBAVIY GIPERXOLESTERINEMIYADA BOSH MIYADAGI MORFOLOGIK O‘ZGARISHLARNI O‘RGANISH 346
Vohidov Bekzod Rafiq o‘g‘li

ИЗМЕНЕНИЯ ЦЕНТРАЛЬНОЙ ГЕМОДИНАМИКИ У ПАЦИЕНТОВ С СИСТЕМНОЙ СКЛЕРОДЕРМИЕЙ И ИНТЕРСТИЦИАЛЬНЫМ ПОРАЖЕНИЕМ ЛЁГКИХ 350
Бабамурадова Заррина Бахтияровна
Касимова Бахора Саидовна
Ашурова Мафтуна Ойбековна

КЛИНИЧЕСКОЕ И ПАТОГЕНЕТИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ НЕЙРОГУМОРАЛЬНЫХ НАРУШЕНИЙ У ПАЦИЕНТОВ С СЕРДЕЧНОЙ НЕДОСТАТОЧНОСТЬЮ И МЕТАБОЛИЧЕСКИ АССОЦИИРОВАННОЙ ЖИРОВОЙ БОЛЕЗНЬЮ ПЕЧЕНИ 361
Наргиза Бахтиёровна Хайдарова

МЕТОДИКА КЛИНИЧЕСКОГО И ЦИФРОВОГО ОБСЛЕДОВАНИЯ ПАЦИЕНТОВ С ДЕКОМПЕНСИРОВАННОЙ СТИРАЕМОСТЬЮ ЗУБОВ 367
Хаитбоева Мохирабону Уткир кизи
Хусанбаева Феруза Акмаловна

BACHADON BO‘YNI SARATONINI ERTA TASHXISLASHDA HPV TESTI VA SITOLOGIK TEKSHIRUVNING DIAGNOSTIK SAMARADORLIGI 374
Akbarova Maftuna Adhamjon qizi

YO‘LDOSHDA QON AYLANISHI PATOLOGIYASINING GEMATOLOGIK VA PATOMORFOLOGIK JIHATLARI VA ULARNING PERINATAL ASORATLARNI OLDINI OLISHDAGI AHAMIYATI 379
Ergasheva Dilyoraxon Islomjon qizi

ANDIJON VILOYATI MISOLIDA OIV INFEKSIYASI BILAN KASALLANGAN BEMORLARDA ANTIRETROVIRUS TERAPIYANING UZOQ MUDDATLI NATIJALARI 383
G‘afforov Husanboy Abdulmutallibovich
Fayzullayeva Dilfuza Baxodirovna

ENDOKRIN-METABOLIK PATOLOGIYALARDA KLINIK-BIOKIMYOVIY BIOMARKERLAR ASOSIDA INDIVIDUAL XAVFNI STRATIFIKATSIYA QILISH MODELINI ISHLAB CHIQISH 389
G‘afforova Aziza Kamol qizi

ENDOKRIN-METABOLIK PATOLOGIYALARDA KLINIK-BIOKIMYOVIY BIOMARKERLAR ASOSIDA INDIVIDUAL XAVFNI STRATIFIKATSIYA QILISH MODELINI ISHLAB CHIQISH

G‘afforova Aziza Kamol qizi
Buxoro davlat tibbiyot instituti endokrinologiya kafedrasi 2-kurs ordinatori
E-mail: azizagafforova488@gmail.com

Ilmiy rahbari: Nazarova Aziza Bahramovna
Endokrinologiya kafedrasi dotsenti
ORCID: 0009-0006-8026-826X

Annotatsiya. Ushbu maqolada endokrin-metabolik patologiyalarda klinik-biokimyoviy biomarkerlar asosida individual xavfni stratifikatsiya qilish modelini ishlab chiqishning o‘rni va ahamiyati tahlil qilindi. Kirish qismida mavzuning dolzarbligi yoritildi, metodologiya bo‘limida klinik va biokimyoviy ko‘rsatkichlar hamda ilmiy adabiyotlar tahlili bayon etildi, natijalar bo‘limida esa glyukoza, glikozillangan gemoglobin, lipid profili, shuningdek, jigar va buyrak funksiyasini aks ettiruvchi biomarkerlar kabi asosiy ko‘rsatkichlar tavsiflandi. Muhokama qismida biomarkerlarni kompleks baholash orqali individual xavfni aniqlash, xavf guruhlarini shakllantirish va profilaktik yondashuvlarni takomillashtirish imkoniyatlari ko‘rib chiqildi. Natijalar klinik-biokimyoviy biomarkerlarni birgalikda baholash endokrin-metabolik patologiyalarda individual xavfni aniqlash va tibbiy kuzatuv samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega ekanini ko‘rsatadi. Amaliyotda biomarkerlar asosida individual xavfni stratifikatsiya qilish modelidan foydalanish bo‘yicha tavsiyalar ishlab chiqildi.

Kalit so‘zlar: endokrin-metabolik patologiyalar, klinik ko‘rsatkichlar, biokimyoviy biomarkerlar, individual xavf, xavfni stratifikatsiya qilish, glyukoza, glikozillangan gemoglobin, lipid profili, metabolik buzilishlar.

Abstract. This article analyzes the role and significance of developing an individual risk stratification model based on clinical and biochemical biomarkers in endocrine-metabolic disorders. The introduction outlines the relevance of the topic, the methodology section describes the analysis of clinical and biochemical indicators and scientific literature, and the results section characterizes key indicators, including glucose, glycated hemoglobin, lipid profile, and biomarkers reflecting liver and kidney function. The discussion examines how the comprehensive assessment of biomarkers can support individual risk assessment, risk group classification, and the improvement of preventive strategies. The findings indicate that the combined assessment of clinical and biochemical biomarkers plays an important role in identifying individual risk and improving the effectiveness of medical monitoring in endocrine-metabolic disorders. Practical recommendations are provided for applying a biomarker-based individual risk stratification model.

Keywords: endocrine-metabolic disorders, clinical biomarkers, biochemical biomarkers, individual risk, risk stratification, glucose, glycated hemoglobin, lipid profile, metabolic disorders.

Аннотация. В статье проанализированы роль и значение разработки модели индивидуальной стратификации риска на основе клинико-биохимических биомаркеров при эндокринно-метаболических патологиях. Во введении раскрыта актуальность темы, в разделе методологии представлен анализ клинических и биохимических показателей, а также научной литературы, а в разделе результатов охарактеризованы основные показатели, включая глюкозу, гликированный гемоглобин, липидный профиль и биомаркеры, отражающие функцию печени и почек. В разделе обсуждения рассмотрены возможности определения индивидуального риска, формирования групп риска и совершенствования профилактических подходов на основе комплексной оценки биомаркеров. Результаты показывают, что комплексная оценка клинико-биохимических биомаркеров играет важную роль в определении индивидуального риска и повышении эффективности медицинского наблюдения при эндокринно-метаболических патологиях. Представлены практические рекомендации по использованию модели индивидуальной стратификации риска на основе биомаркеров.

Ключевые слова: эндокринно-метаболические патологии, клинические биомаркеры, биохимические биомаркеры, индивидуальный риск, стратификация риска, глюкоза, гликированный гемоглобин, липидный профиль, метаболические нарушения.

KIRISH

Zamonaviy tibbiyot tizimi oldida turgan muhim vazifalardan biri — endokrin-metabolik patologiyalarni erta aniqlash, ularning rivojlanish xavfini individual baholash va asoratlarning oldini olishdir. Metabolik sindrom, qandli diabet, semirish, dislipidemiya va qalqonsimon bez faoliyatining buzilishlari keng tarqalganligi klinik diagnostika va xavfni baholashga bo‘lgan talabni oshirmoqda. Bunday holatlarda faqat bitta ko‘rsatkichga asoslangan baholash bemorning individual xususiyatlarini to‘liq aks ettirmasligi mumkin. Shu sababli glyukoza, glikozillangan gemoglobin (HbA1c), lipid profili, arterial bosim, shuningdek, buyrak va jigar funksiyasini ifodalovchi biomarkerlarni kompleks baholash individual xavfni aniqlashda muhim ahamiyat kasb etadi. O‘zbekistonda ham endokrin-metabolik kasalliklarni erta aniqlash, diagnostika sifatini oshirish va profilaktik tibbiy yordamni takomillashtirish dolzarb yo‘nalishlardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, qandli diabet va metabolik buzilishlarda glyukoza, HbA1c, lipid almashinuvi ko‘rsatkichlari hamda yurak-qon tomir xavf omillarini muntazam baholash bemorlarni kuzatishda muhim o‘rin tutadi. Zamonaviy klinik tavsiyalarda ham individual xavfni aniqlashda glikemik ko‘rsatkichlar, arterial bosim, lipidlar va boshqa xavf omillarini kompleks hisobga olish tavsiya etiladi [2].

Xalqaro miqyosda endokrin-metabolik patologiyalarda biomarkerlar asosida xavfni stratifikatsiya qilishga e’tibor ortib bormoqda. Zamonaviy tavsiyalarda diabet bilan bog‘liq asoratlar, yurak-qon tomir kasalliklari va buyrak kasalliklari xavfini baholashda klinik hamda laboratoriya ko‘rsatkichlaridan kompleks foydalanish zarurligi qayd etilgan [7]. Shu jihatdan klinik va biokimyoviy ko‘rsatkichlarni yagona tizimga birlashtiruvchi stratifikatsiya modeli individual xavf profilini baholash imkoniyatlarini kengaytirishi mumkin. Ushbu maqolaning maqsadi — endokrin-metabolik patologiyalarda klinik-biokimyoviy biomarkerlar asosida individual xavfni stratifikatsiya qilish modelini ishlab chiqish va uning amaliy ahamiyatini tahlil qilishdir. Tadqiqot savoli quyidagicha: klinik va biokimyoviy biomarkerlarni kompleks baholash orqali individual xavf darajasini qanday aniqlash mumkin? Mazkur mavzu nafaqat ilmiy, balki amaliy ahamiyatga ham ega, chunki individual xavfni erta aniqlash profilaktik choralarni o‘z vaqtida belgilash va bemorlarni xavf darajasiga muvofiq differensial kuzatish imkonini berishi mumkin.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ushbu maqola sharh-tahliliy xarakterga ega bo‘lib, endokrin-metabolik patologiyalarda klinik-biokimyoviy biomarkerlarning individual xavfni aniqlashdagi ahamiyatini mavjud ilmiy adabiyotlar asosida baholashga yo‘naltirildi. Metodologik yondashuv adabiyotlarni tanlash, tizimlashtirish, qiyosiy tahlil qilish va umumlashtirish bosqichlariga asoslandi. Bunda biomarkerlarning klinik ahamiyati hamda ularni individual xavfni stratifikatsiya qilishda kompleks qo‘llash imkoniyatlariga e’tibor qaratildi.

Birinchidan, endokrin-metabolik kasalliklar, qandli diabet, glikemik nazorat, lipid almashinuvi va klinik-biokimyoviy diagnostikaga oid o‘zbek tilidagi darsliklar, ilmiy maqolalar hamda O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligining klinik protokollari tanlandi. Manbalarni saralashda ularning mavzuga bevosita aloqadorligi va amaliy tibbiyotdagi ahamiyatiga e’tibor berildi [6]. Ikkinchidan, tahlil jarayonida glyukoza, glikozillangan gemoglobin (HbA1c), umumiy xolesterin, triglitseridlar, past zichlikdagi lipoproteinlar (LDL), yuqori zichlikdagi lipoproteinlar (HDL), kreatinin hamda buyrak funksiyasini ifodalovchi boshqa biomarkerlarning diagnostik va prognostik ahamiyati qiyosiy o‘rganildi. Ushbu ko‘rsatkichlarni kompleks baholash endokrin-metabolik buzilishlarni aniqlash va bemorning individual xavfini baholashda muhim metodologik asos sifatida qaraldi [3]. Uchinchidan, sifatli sintez usuli orqali olingan ma’lumotlar umumlashtirilib, klinik va biokimyoviy ko‘rsatkichlarni yagona stratifikatsiya modelida birlashtirish imkoniyatlari baholandi. Tadqiqotning asosiy cheklovi empirik klinik ma’lumotlardan foydalanilmaganligi bilan bog‘liq. Shu sababli ishlab chiqilgan modelni kelgusida real klinik guruhlarda sinovdan o‘tkazish va uning diagnostik hamda prognostik aniqligini baholash maqsadga muvofiq hisoblanadi.

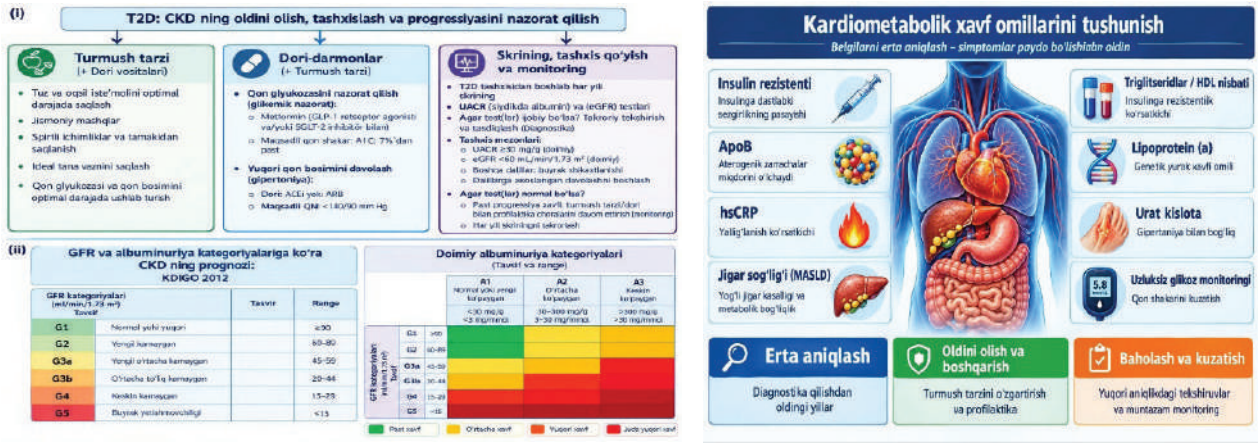
TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot endokrin-metabolik patologiyalarda klinik-biokimyoviy biomarkerlar asosida individual xavfni stratifikatsiya qilish modelini ishlab chiqishga qaratilgan. Tadqiqotda ilmiy adabiyotlar va klinik tavsiyalar tahlili, qiyosiy hamda statistik tahlil usullaridan foydalaniladi. Asosiy ko‘rsatkichlar sifatida glyukoza, glikozillangan gemoglobin (HbA1c), lipid profili, kreatinin, buyrak va jigar funksiyasi, arterial bosim hamda tana massasi indeksi tanlanadi. Ushbu ko‘rsatkichlar asosida bemorlarni past, o‘rta va yuqori xavf guruhlariga ajratish mezonlari shakllantiriladi. Modelning klinik ishonchliligi va prognostik samaradorligi kelgusida real klinik ma’lumotlar asosida tekshirilishi zarur.

TAHLIL VA NATIJALAR

Adabiyotlar tahlili natijasida endokrin-metabolik patologiyalarda individual xavfni baholash zamonaviy klinik-biokimyoviy yondashuvlarda beshta asosiy yo‘nalish bo‘yicha amalga oshirilishi aniqlandi. Glikemik biomarkerlar. Qondagi glyukoza va glikozillangan gemoglobin (HbA1c) endokrin-metabolik buzilishlarni aniqlash hamda glikemik nazorat holatini baholashda asosiy ko‘rsatkichlar sifatida qo‘llanadi. HbA1c ko‘rsatkichi ma’lum vaqt oralig‘idagi o‘rtacha glikemik holatni baholash imkonini beradi va individual xavf profilini shakllantirishda muhim biomarker hisoblanadi [5]. Lipid almashinuvi biomarkerlari. Umumiy xolesterin, past zichlikdagi lipoproteinlar (LDL), yuqori zichlikdagi lipoproteinlar (HDL) va triglitseridlar yurak-qon tomir xavfi hamda metabolik buzilishlarni baholashda muhim o‘rin tutadi. Ushbu ko‘rsatkichlarni birgalikda tahlil qilish bemorning lipid almashinuvi holatini kompleks baholash va xavf guruhlarini ajratishda qo‘llaniladi [2]. Buyrak va jigar funksiyasini ifodalovchi biomarkerlar. Kreatinin, glomerulyar filtratsiya tezligi, siydikdagi albumin, shuningdek, alaninaminotransferaza (ALT) va aspartataminotransferaza (AST) kabi ko‘rsatkichlar endokrin-metabolik patologiyalarda a’zolar faoliyatidagi o‘zgarishlarni aniqlashga yordam beradi. Ayniqsa, buyrak funksiyasi ko‘rsatkichlarini glikemik va lipid biomarkerlari bilan birgalikda baholash individual xavf profilini yanada to‘liq tavsiflash imkonini beradi [3].

Klinik xavf omillari. Arterial bosim, tana massasi indeksi, yosh, kasallik davomiyligi va metabolik ko‘rsatkichlarni birgalikda tahlil qilish individual xavf profilini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Bunda faqat bitta laboratoriya ko‘rsatkichiga emas, balki klinik va biokimyoviy belgilar majmuasiga tayanish xavfni tabaqalashtirilgan holda baholash imkoniyatlarini kengaytiradi [1]. Biomarkerlarni kompleks baholash. Klinik va biokimyoviy ko‘rsatkichlarni yagona tizimda birlashtirish bemorning individual xavf profilini kengroq baholashga yordam beradi. Bunday yondashuv glyukemik holat, lipid almashinuvi, buyrak va jigar funksiyasi hamda klinik xavf omillari o‘rtasidagi bog‘liqliklarni hisobga olish imkonini beradi. Biroq bunday modelning amaliy samaradorligini tasdiqlash uchun uning klinik ma’lumotlar asosida sinovdan o‘tkazilishi va validatsiya qilinishi zarur.

1-rasm. Endokrin-metabolik patologiyalarda klinik-biokimyoviy biomarkerlar asosida individual xavfni stratifikatsiya qilish modeli

Modelda glyukoza va HbA1c ko‘rsatkichlari, lipid profili, buyrak va jigar funksiyasini ifodalovchi biomarkerlar hamda klinik xavf omillari kompleks baholanib, bemorning individual xavf darajasi aniqlanadi (1-rasm). Individual stratifikatsiya modeli. Klinik va biokimyoviy biomarkerlarni yagona tizimga birlashtirish orqali bemorlarni past, o‘rta va yuqori xavf guruhlariga ajratish, monitoring chastotasini belgilash hamda profilaktik tadbirlarni individuallashtirish imkoniyati yaratiladi. O‘zbekiston amaliyotida qandli diabetni tashxislash va kuzatishda glyukoza, HbA1c, lipid profili, kreatinin hamda buyrak funksiyasini ifodalovchi ko‘rsatkichlarni kompleks baholashga e’tibor qaratilishi ham ushbu yondashuvning amaliy ahamiyatini ko‘rsatadi [3]. Shuningdek, klinik va biokimyoviy biomarkerlarni birgalikda baholash endokrin-metabolik patologiyalarda xavfni erta aniqlash, bemorlarni tabaqalashtirilgan tarzda kuzatish va profilaktik yondashuvlarni takomillashtirishga xizmat qiluvchi yagona stratifikatsiya tizimini shakllantirish imkonini beradi. Natijalar klinik va biokimyoviy biomarkerlarni kompleks baholash endokrin-metabolik patologiyalarda individual xavfni aniqlash imkoniyatlarini kengaytirishini ko‘rsatadi. Bunda glikemik nazorat holati baholanadi, metabolik buzilishlar aniqlanadi va bemorning xavf profili shakllantiriladi. Masalan, glyukoza va HbA1c ko‘rsatkichlarini lipid profili, shuningdek, buyrak va jigar funksiyasini ifodalovchi biomarkerlar bilan birgalikda baholash bemorning klinik holatini kengroq tavsiflash imkonini beradi [1]. O‘zbekistonda ham endokrinologik amaliyotda qandli diabet va boshqa metabolik buzilishlarni erta aniqlash

hamda asoratlar xavfini kamaytirishga qaratilgan klinik yondashuvlar rivojlanmoqda. Biroq, bu borada ayrim cheklovlar mavjud.

Birinchidan, biomarkerlarni alohida ko‘rsatkichlar sifatida baholash bemorning umumiy xavf profilini to‘liq aks ettirmasligi mumkin. Ikkinchidan, klinik va laboratoriya ma’lumotlarini yagona elektron tizimga birlashtirish hamda ularni muntazam monitoring qilish imkoniyatlari barcha tibbiyot muassasalarida bir xil darajada emas. Uchinchidan, individual stratifikatsiya modelini amaliyotga joriy etishda biomarkerlarning diagnostik ahamiyati, bemorning yoshi, kasallik davomiyligi va hamroh xavf omillarini birgalikda hisobga olish talab etiladi [2]. O‘zbekiston uchun istiqbolli yo‘nalishlardan biri klinik-biokimyoviy monitoring tizimini yanada takomillashtirishdir. Xususan, glyukoza, HbA1c, lipid profili, kreatinin va buyrak funksiyasini ifodalovchi boshqa ko‘rsatkichlarni kompleks baholash individual xavf guruhlarini shakllantirishga xizmat qilishi mumkin [2]. Klinik va biokimyoviy biomarkerlarni kompleks baholash tizimini joriy etish. Endokrin-metabolik patologiyalari bo‘lgan bemorlarda muntazam laboratoriya monitoringini kuchaytirish. Biomarkerlar asosida individual xavf guruhlarini shakllantirish va kuzatuv chastotasini xavf darajasiga muvofiq belgilash. Klinik-biokimyoviy ma’lumotlarni elektron monitoring tizimlari bilan integratsiyalash. Umuman olganda, klinik va biokimyoviy biomarkerlarni yagona stratifikatsiya modelida birlashtirish endokrin-metabolik patologiyalarda individual xavfni erta aniqlash, bemorlarni tabaqalashtirilgan tarzda kuzatish va profilaktik yondashuvlarni takomillashtirish imkonini berishi mumkin

XULOSA

Endokrin-metabolik patologiyalarda klinik va biokimyoviy biomarkerlarni kompleks baholash individual xavfni aniqlashning muhim yo‘nalishlaridan biridir. Glyukoza, HbA1c, lipid profili, kreatinin, shuningdek, buyrak va jigar funksiyasini ifodalovchi ko‘rsatkichlar bemorning metabolik holatini kengroq baholash, xavf guruhlarini shakllantirish va tibbiy kuzatuvni individuallashtirish imkonini beradi. O‘zbekiston tibbiyot amaliyotida ushbu ko‘rsatkichlarni muntazam monitoring qilish va kompleks tahlil etish endokrin-metabolik kasalliklarni erta aniqlash hamda ular bilan bog‘liq asoratlar xavfini kamaytirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Kelgusida klinik-biokimyoviy biomarkerlar asosida shakllantirilgan stratifikatsiya modelini real klinik guruhlarda sinovdan o‘tkazish, uning diagnostik va prognostik samaradorligini baholash zarur. Biomarkerlarni elektron tibbiy ma’lumotlar bilan integratsiyalash individual xavfni tezkor aniqlash va bemorlarni tabaqalashtirilgan tarzda kuzatish imkoniyatlarini ham kengaytirishi mumkin. Bu esa klinik qarorlar sifatini oshirish, profilaktik choralarni individuallashtirish va endokrin-metabolik patologiyalarni boshqarish samaradorligini yaxshilashga xizmat qilishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. O‘zbekiston Endokrinologlar milliy assotsiatsiyasi. Diabetologiya: qandli diabet bo‘yicha tadqiqot, diagnostika, davolash va profilaktika materiallari. – Toshkent, 2026. – 97 b.
2. Ismailov S. I. Endokrinologiya. – Toshkent: Tafakkur Bo‘stoni, 2017. – 512 b. E-library SamMU
3. Shagazatova B. X. Endokrinologiya. – Toshkent: Tafakkur Bo‘stoni, 2017. – 510 b.
4. Yakubov A. V., Zufarov P. S., Po‘latova D. B., Avazova G. N., Sayfieva N. H., Abdumajidova N. H. Gipoglikemik dori vositalari klinik farmakologiyasi. – Toshkent: Toshkent tibbiyot akademiyasi, 2023. TTA repozitoriysi
5. Babajanov A. S., Kurbonova Z. Ch., Xodjaniyazova D. M., Tursunov F. O‘., Tilovbekova Sh. D. Qandli diabet va COVID-19 bilan kasallangan bemorlarda glikemiya va glyukozuriya tahlili // Biofizika va biokimyo muammolari. – 2021. – 32 b.
6. Toshkent tibbiyot akademiyasi. Gipoglikemik dori vositalari klinik farmakologiyasi. Elektron resurs. – Toshkent, 2023. – 144 b.
7. Toshkent tibbiyot akademiyasi. Qandli diabet va COVID-19 bilan kasallangan bemorlarda glikemiya va glyukozuriya tahlili. Elektron resurs. – Toshkent, 2021. – 53 b.

TIBBIYOT
TA'LIMI & INNOVATSIYALARI

2026. № 10

Muharrir: Sherzod Qurbonov

Mas’ul kotib: Surmaniso Mirzaliyeva

Dizayner: Oloviddin Sobir o‘g‘li

© Materiallar ko‘chirib bosilganda “Tibbiyot ta'limi va innovasiyalari” ilmi elektron jurnali manba sifatida ko‘rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma’sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo‘lishingiz mumkin. Obuna bo‘lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to‘lov haqidagi ma’lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo‘natishingizni so‘raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo‘natamiz.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga
maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.
El.Pochta: sq143235@gmail.com
Bot: @munis_sm
Tel.: 97 748 70 03

tibbiyot-talimi-va-innovatsiyalari.uz https://t.me/tibbiyot_2100 Litsenziya raqami: №745444